

שטח — בקרב אנשידת מוסלמים ביהודי דה ובשומרון.

הפצצה במסווה הארכיאולוגי היא מאמר, "מדעי" כביכול של ח"כ משה דיין, הנושא את הכותרת "מערת המכר פלה — המערה שמתחת למיסגד", שהתפרסם בגיליון האחרון של קדמוניות.

פצצה בעוצמה

גרעינית

הקורא הממוצע שיקרא את המאמר לא יהיה מודע, קרוב לוודאי, לעוצמה המפוצצת הגלומה בו. הוא לא יבין מה יש בו שעשוי לא רק להסעיר רוחות אלא אולי את להצית מיד-המתידת חדשה בין יהודים למוסלמים. כי המאמר עצמו הוא יבש, טכני, על טהרת האינפורמטיביות, "המדעית". אין בו אפילו הקדמה כדי לסבר את אוזנו של הקורא ולהאיר בפניו במה הי מדובר. הוא כתוב כדו"ח של מחלקת המדידות-הממשלתית. וזה נוסח המאמר:

"ברצפת הצד המזרחי של המיסגד נראית אבן גדולה הסגורה בארבעה ווים. היא מכוסה במחצלת ומעליה מיבנה זמני אפיריון, הנסמך על ארבעה עמודים, אך ללא כיפה. נאמר, שבעבר נהגו לדרת דרך פתח זה אל המערה שמתחת לריצפת הי מיסגד.

"כעשרים מטר מן הפתח, בצידו המערבי של המיסגד, ליד קבר אברהם, יש חור עגול בריצפה. לפתח זה שני חלקים. החלק העליון הוא חור בלוח-שיש, וקוטרו 28 ס"מ; חלקו התחתון חצוב בסלע וקוטרו 60 ס"מ. טובי הסלע מטר אחד."

עד כאן זהו דיווח שאין בו כל תגיד לית מייוחדת. כל מי שמבקר במיסגד מערת המכפלה בחברון יכול להבחין בריצפת המיסגד בשני הפתחים האלה המובילים אל מערת המכפלה עצמה, שם קבורים, על פי המסורת, האבות אברהם, יצחק ויעקב, האמהות-נישותיהם וגם, על פי האגדה, שם מצוי קברו של "האדם הראשון". אחד הפתחים מכוסה באריחים מחוברים בווי

השני, בתקופה הביזנטית הוקמה במקום בסליקה, שעם כיבוש הארץ בידי הערבים הפכה למיסגד. הצלבנים הפכו את המקום למיבצר, המיבנים האחרונים נוספו לבניין בתקופת הממלוכים במאה ה-13. בתקופת הצלבנים נוסחו בני הכניסות והמבואות חיתוך-עץ עתיק של מיסגד מערת-המכפלה. המיסגד הרי קם במיתחם שמקובל כי ניבנה על-ידי המלך הורדוס, וכי הוא המונומנט הנאה ביותר ששרד בארץ-ישראל מתקופת הבית

מיסגד המערה

על קברו של יצחק שדה, אבי הפלמ"ח ומפקדו הראשון, נשא משה דיין, אז אלוף בצה"ל, את אחד ההספרים המוזרים ביותר.

"אהבנו אותך והערצנו אותך", אמר משה דיין, "כי היית אבי אבות ההפקרות". באותם ימים נשמעו הדברים כפרי שור בבות צברית, שהיתה מילה נרדפת ומקלה להפקרות. רק במאוחר יותר הסתבר כי היה זה הנסיון הראשון של משה דיין לאי-דיאלוגיה של ההפקרות ולהפיכתה לאי-דיאלוגיה.

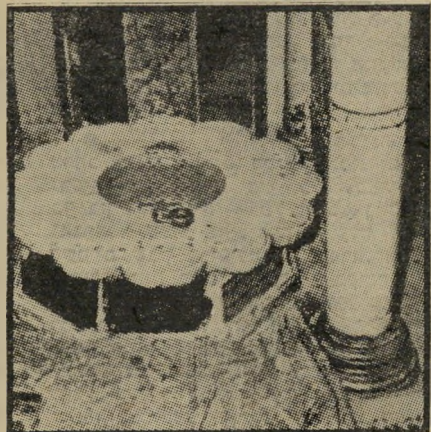
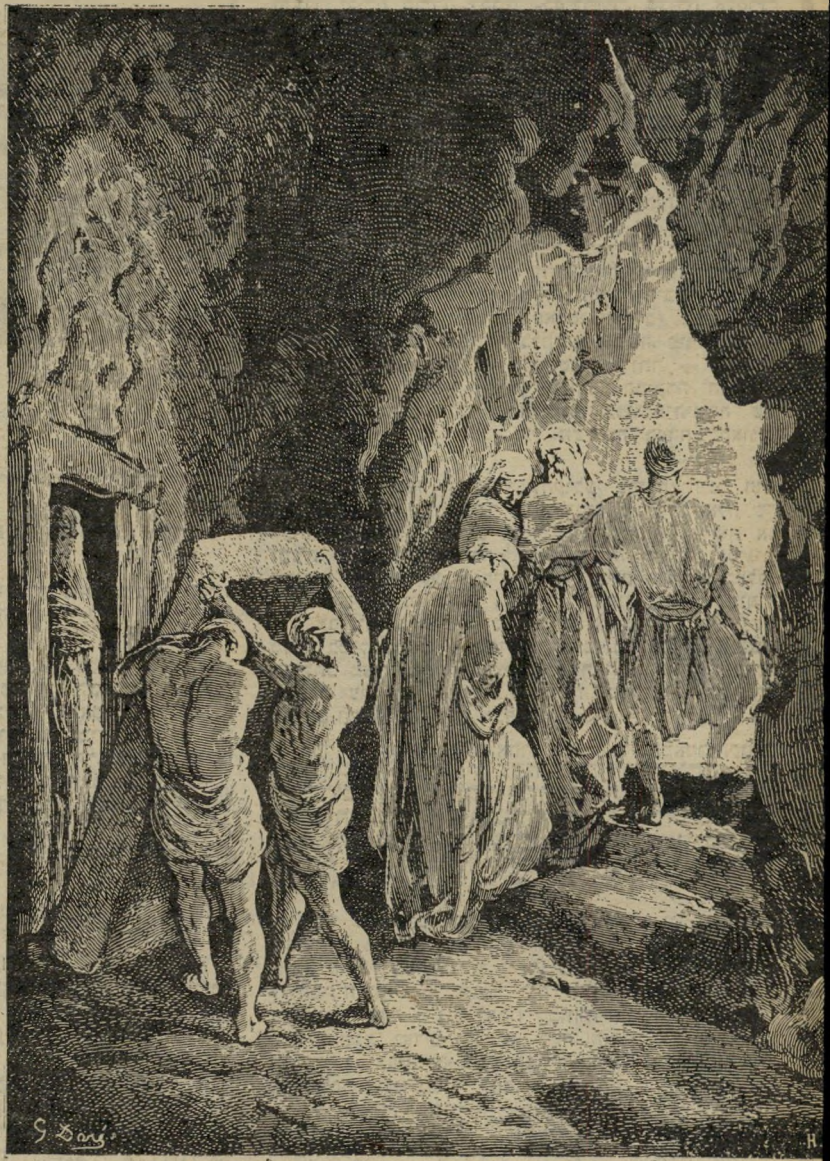
מאז ועד היום שזורה הקאריי רח של משה דיין כמעשי הפקרות פרטיים, חברתיים וזאמיים לרוב. אולם ייתכן שמעשה ההפקרות האחרון שעשה דיין עזזה בחומי רתו, בהשלוכותיו ובתוצאות הי עזוזות לנכוע ממנו, מכל מה שי עשה עד כה. הפעם התעלה משה דיין אפילו על עצמו.

קדמוניות הוא כתביעת מדעי, רבעון המוקדש לעתיקות ארץ-ישראל וארצות המקרא, המוצא לאור על-ידי החברה לי חקירת ארץ-ישראל ועתיקותיה. כתבי-העת הארכיאולוגי המדעי אינו נמצא למכירה לציבור הרחב. הוא מופץ בחוג קטן של בעלי-מקצוע ומשוגעים לנושא, בעיקר בי קרב מינויים. זהו הבטאון בו מפרסמים ארכיאולוגים וחוקרי ארץ-ישראל את עובי דותיהם המדעיות. מדי פעם מפרסם קדמוניות תגליות ומחקרים בעלי ערך מדעי בתחומם, הנוכחים להדים נרחבים.

אולם הגליון האחרון של קדמוניות (חור ברת 4 (36) תשל"ו) מכיל "סקופ" החורג מהגבולות הצרים והמדעיים של הארכיאור לוגיה וחקירת ארץ-ישראל.

התפרסם בו מאמר שהוא בכחי-נת חומר-נפק, מדיני, דתי ולארי מו, העוזר עוד להסעיר את העיר לם כולו ולעורר הדים כתגובת שרשרת בכל רחבי העולם התרי בותי.

כי אם ייתכן ואיש — מלבד אנשי המקי צוע — לא היה ש-ילב למאמר שהתפרסם בקדמוניות ולחומר-הנפץ בעוצמה הגרעינית הטמון בו, הגה מסתבר, כי המאמר כבר הועתק בידי עיתונים פופולאריים בעלי תפוצה המונית, גורם כבר עתה לתסרי סה — שהיא בשלב זה מתחת לפני הי

המיכסה מיכסה הפתח שבריצפת מיסגד-המערה, דרכו היה מקובל, במשך מאות בשנים, על יהודים ומוסלמים כאחד, לזרוק פתקים לתוך מערת-המכפלה. המיכסה סגור במני עולים, נפתח רק בעת שמנקים את המערה.

ברזל בצורה שאי אפשר להזיז אף אחד מהם בנפרד מבלי לשלוף את הווים מתור כם. הפתח השני מכוסה במיכסה מתכת מחורר המוביל, על פי המסורת, הישר אל קבר האבות. דרך החריצים שבפתח זה נוהגים יהודים ומוסלמים לשלשל פתקים אל תוך המערה, בדומה לפתקים הננעצים בחריצי חומת הכותל-המערבי.

אל הפתקים, עליהם רשומות בקשות ומישאלות-לב, מצרפים לפעמים גם שטרות כסף. המוסלמים נוהגים אף לשלשל אל תחתית המערה, דרך פתח זה, מנורי רות-שמן בעודות.

אחת לפרק זמן קבוע, משלשלים

* הכוונה היא למיסגד מערת המכפלה, שהוא שמו של כל המבנה, כולל מצבות האבות והאמהות הנוניות בחוכו, הבנוי מעל למערה תת-קרקעית טבעית, שהיא מערת-המכפלה, מקום קבורת אבות האומה.

* מעריב פירסם אותו בגיליון ערב שבת האחרון מבלי לפרש את המשמעות הסני ציונית של פירסום המאמר.

מערת המכפלה

קבורת שרה אמנו במערת שדה-המכפלה, כפי שצוירה בידי גוסטאב דורה. מערות-הקברים של האבות נמצאות מתחת לקרקעית המיבנה של מיסגד המערה. המיבנים שבתוך המיסגד הם רק מצבות. הצלבנים היו האחרונים שהתירו ירידה אל תוך מערת-המכפלה עצמה.